

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15001616	CEIP de Escarabote	Boiro	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Descubrimento e exploración da contorna	6º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	13
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	14
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	14
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	15
7.2. Actividades complementarias	16
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	17
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	17
9. Outros apartados	18

1. Introducción

A presente programación didáctica está elaborada para desenvolverse durante o curso 2023/2024 no 6º nivel do 2º ciclo de educación infantil, é dicir, co alumnado de 5 anos.

Para a elaboración desta programación de aula partiuse da normativa vixente, sendo a que se nomea a continuación:

- Lei Orgánica 2/2006 do 3 de maio, de Educación, modificada parcialmente pola LOMCE.
- Decreto 150/2022 do 8 de setembro, polo que se establece a ordenación e o currículo de educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Orde do 30 de maio de 2023, pola que se desenvolve o Decreto 150/2022, do 8 de setembro, polo que se establece a ordenación e o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e se regula a avaliación nesa etapa educativa.

Á súa vez partiuse da Concreción Curricular da etapa de educación infantil, recollida no Proxecto Educativo do centro. O CEIP ESCARABOTE no que se desenvolverá esta programación, está situado no núcleo rural de Rosomil, na parroquia de Lampón-Escarabote do concello de Boiro.

O alumnado escolarizado no centro, e en concreto, os nenos/as de infantil proceden na súa maioría das zonas rurais da parroquia de Lampón-Escarabote.

Da situación sociolingüística pódese destacar que galego é o idioma predominante no que foron socializados os nenos/as e o que empregan con maior asiduidade na súa vida cotiá. Segundo os estudos levados a cabo polo equipo directivo do centro en relación ao alumnado de 6º de Educación Infantil, o galego é a lingua vehicular maioritaria, polo que será o idioma no que se imparta a docencia no presente curso escolar, seguindo así o disposto no Decreto 79/2010 do 20 de maio. Non obstante, formarase ao alumnado na comprensión e expresión na outra lingua oficial de Galicia, o castelán, e iniciárase no coñecemento dunha primeira lingua estranxeira, o inglés.

En canto ás características do alumnado deste ciclo, con idades comprendidas entre os 3 e os 6 anos sitúase, seguindo a Piaget, no período preoperatorio, no que se producen importantes cambios a nivel cognitivo, motriz, afectivo e social, que teremos en conta ao levar a cabo a nosa práctica educativa:

A NIVEL COGNITIVO os cativos/as desenvolven a capacidade de pensar simbolicamente, imitan obxectos de conduta, desenvolven o xogo simbólico, realizan debuxos, crean imaxes mentais e avanza no uso da linguaxe falada.

A NIVEL PSICOMOTOR son capaces de realizar movementos cunha maior precisión e finura, incrementase a forza, afíanzase a lateralidade e tamén a estruturación espazo-temporal.

A NIVEL AFECTIVO-SOCIAL configura a súa identidade sexual e de xénero, desenvolve os vínculos de apego e de amizade, aínda que cunha certa predominancia do egocentrismo e da inestabilidade emocional.

Aínda que todas as características descritas son de gran importancia, non debemos esquecer que se tratan de aspectos xerais e que á hora de traballar na aula cos alumnos/as, debemos partir das características propias de cada un deles/as, impulsándoos a madurar individualmente a través da actividade educativa que desenvolveremos no transcurso do curso académico. Polo tanto, todos estes aspectos serán tidos moi en conta á hora de deseñar e levar a cabo esta programación de aula, que como se sinalaba, está dirixida ao alumnado de 5 anos, do 6º nivel do 2º ciclo de educación infantil formado por un grupo de 11 alumnos/as (4 nenas e 7 nenos). Dentro da ratio citada hai 2 NEAE.

A programación da área de Descubrimento e Exploración da Contorna no curso de 6º de EI ten como finalidade a construción e o coñecemento afianzado do medio físico, natural e social como un todo integrado, así como as súas interrelacións, favorecendo actitudes de respecto e valoración a través dunha visión sostible do entorno.

O fin da área estará ben vinculado cun enfoque coeducativo e estimulador das emocións, así como coa promoción dunha actitude crítica e creativa.

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como proxectos de aula formados por situacións de aprendizaxe (tarefas, actividades e exercicios). Considéramos fundamental seguir respetando o principio de globalidade á hora de deseñar estas situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

A temporización das unidades propostas é orientativa e atende ao criterio de flexibilidade propio dos tempos nesta etapa, tendo en conta e adaptándose en cada momento aos intereses do alumnado. Así, atópanse 2 unidades transversais que se desenvolverán ao longo de todo o curso, onde se traballarán de forma reiterativa aspectos moi concretos relacionados coa área e que complementará o traballo nas outras unidades e outras dúas unidades didácticas (a modo de proxecto).

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar as características de materiais, obxectos e coleccións e establecer relacións entre eles, mediante a exploración, a manipulación sensorial, o manexo de ferramentas sinxelas e o desenvolvendo das destrezas lóxico-matemática para descubrir e crear unha idea cada vez máis complexa do mundo.	1		1	1	1		1	
OBX2 - Desenvolver, de maneira progresiva, os procedementos do método científico e as destrezas do pensamento computacional, a través de procesos de observación e manipulación de obxectos, para iniciarse na interpretación da contorna e responder de forma creativa ás situacións e aos retos que se presenten.	1		1	1	1		1	
OBX3 - Recoñecer elementos e fenómenos da natureza amosando interese polos hábitos que inciden sobre ela para apreciar a importancia do uso sostible, o coidado e a conservación da contorna na vida das persoas.	1			1				1
OBX4 - Identificar as características e funcións dos grupos e organizacións da comunidade, apreciando algúns elementos significativos propios da cultura galega como base para a construción da identidade social desde o coñecemento e a valoración das particularidades do mundo circundante.	1	1		1		1		1

Descrición:

Para acadar un desenvolvemento das competencias clave, as tres áreas en torno ás que se organiza o currículo da Educación Infantil serán entendidas desde un criterio de globalidade e mutua dependencia, desenvolvéndose a través de experiencias que resulten significativas para os estudantes.

Neste sentido preténdese que os nenos e nenas ao longo da Educación Infantil vaian ampliando o coñecemento que teñen sobre as súas características, o seu propio corpo e as posibilidades que este lle ofrece, adquirindo cada vez máis autonomía na realización de actividades cotiás. Ao mesmo tempo deben ir avanzando no coñecemento do entorno, explorando calidades e propiedades dos obxectos, manifestando curiosidade e respecto polo medio natural e mostrando interese por interactuar e relacionarse cos demais seguindo normas básicas da interacción social. Así mesmo todas as linguaxes (oral, escrita, plástica, musical, corporal, audiovisual...) deben estar presentes na Educación Infantil xa que todas permiten ó alumando comprender e transmitir ideas, sentimentos, desexos...

A organización de experiencias en torno a estas tres áreas que se establecen para esta etapa educativa debe contribuír ao desenvolvemento de competencias. Cremos que para iso un enfoque globalizador e unha metodoloxía de proxectos é imprescindible.

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	APRENDIZAXE CONTINUA	Esta unidade traballarase de xeito transversal durante todo o curso e complementará as outras. Aquí atoparemos todo tipo de actividades relacionadas co desenvolvemento da exploración e a experimentación activa de obxectos, espazos e materiais que faciliten o descubrimento da contorna física e social, sempre mediante o fomento dunha actitude creativa, crítica e respectuosa. Terán tamén cabida todas as actividades que se repitan ao longo do curso para favorecer as aprendizaxes máis básicas e elementais por parte do alumnado.	120	X	X	X
2	SPEAK-MUSIC-ANDO	Nesta categoría poderemos encadrar proxectos adiados ao coñecemento e expresión de diferentes manifestacións artística, en calquera linguaxe. Actividades relacionadas co patrimonio e manifestacións artísticas da contorna e doutras culturas serán o eixo desta categoría.	40	X	X	X
3	3,2,1...DESPEGUE!	Nesta categoría encarnase os proxectos radicados a coñocer a historia e o mundo que nos rodea, xa sexagesimales presente, pasado ou futuro, un pobo ou grupo social concreto, personas históricas, profesións... Interesa desenvolver de xeito progresivo actividades encamiñadas a potenciar o método científico, o pensamento computacional, a iniciativa investigadora e a curiosidade polo coñecemento e o descubrimento.	40	X	X	
4	DETECTIVES VERDES	Nesta categoría traballaremos proxectos relacionados co mundo vegetal e animal así como a procura de boas accións no coiado medioambiental. Promocinaranse actividades manipulativas, sensoriais e de exploración, afianzando actitudes de respecto por un desenvolvemento sostible. Faranse propostas centradas no respecto polos seres vivos, que afianzarán en gran medida actitudes responsables e aprendizaxes futuras.	80		X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	APRENDIZAXE CONTINUA	120

Crterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece relacións entre obxectos en función de varios atributos.	TI
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos correctos en diferentes contextos.	
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	Fai asociacións comprensivas dos números e as súas grafías, recoñecendo as cantidades e iniciándose no uso das diferentes operacións.	
CA1.4 - Recoñecer na súa contorna cotiá elementos xeométricos básicos.	Identifica e diferencia formas xeométricas básicas na contorna.	
CA1.5 - Situarse adecuadamente nos espazos habituais, tanto en repouso coma en movemento, aplicando os seus coñecementos acerca das nocións espaciais básicas e xogando co propio corpo e con obxectos.	Desplázase polo espazo empregando nocións espaciais básicas, adaptando o movemento aos obxectos presentes e ás accións dos demais.	
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Representa graficamente a súa situación no espazo, así como os obxectos e persoas situados nel ,empregando o vocabulario topolóxico básico.	
CA1.7 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Recoñecer situacións susceptibles de medir e cuantificar.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Comprende e ordena temporalmente situacións que lle son próximas.	
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	É quen de identificar situación contáis onde empregar o corpo e/ou outros materiais para efectuar medidas.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Colabora cos seus iguais na secuenciación de accións para deseñar solucións e aplicalas a diferentes situación problemáticas e/ou retos.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	É quen de empregar estratexias para tolerar a frustración en situacións problemáticas.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Emprega estratexias persoais para resolver problemas colaborando cos demais.	
CA2.6 - Programar secuencias de accións ou instrucións para a resolución de tarefas analóxicas e dixitais que favorezan o desenvolvemento de habilidades básicas de pensamento computacional.	Ordena accións mostrando interese e iniciativa na resolución de tarefas analóxicas e dixitais.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Participa en propostas cooperativas,valorando respectuosamente as aportacións alleas e chegando a acordos.	
CA2.8 - Iniciarse en actividades relacionadas coa metodoloxía STEAM como modelo de aprendizaxe activo.	Participa mostrando iniciativa en actividades STEAM.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coñece situacións de risco provocas pola actuación das personas no medio natural e rexeitaas, así como as que favorecen no mesmo un desenvolvemento sostible.	
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	Reconoce e describe os efectos producidos por fenómenos naturais tanto en contextos sociais coma naturais.	
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Identifica elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a importancia de facer un uso responsable.	
CA3.4 - Descubrir e recoñecer os elementos máis identificativos do patrimonio natural, tanto da contorna coma da comunidade.	Reconoce os elementos máis identificativos do patrimonio natural e social da súa contorna e valora a súa importancia.	
CA3.6 - Valorar a necesidade de coidar e de respectar os seres vivos.	Respecta e valora os seres vivos do seu entorno e contribúe ao seu coidado.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Expresa afectos e emocións positivas relacionados coa familia e cos seus iguais.	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Amosa iniciativa para relacionarse coas persoas da súa contorna de xeito respectuoso.	
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Coñece e describe modelos de familia e parentescos de xeito respectuoso .	
CA4.4 - Descubrir as distintas profesións, organizacións e servizos da contorna valorando as súas funcións e a importancia social da súa actividade.	Identifica e valora as diferentes profesiones, organizacións e servizos da súa comunidade.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoaas como sinais de identidade.	Recoñece as principais festas, costumes e tradición propias e alleas, e participa nalgunha delas amosando interese.	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Recoñece elementos e personaxes do patrimonio cultural galego.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir.

Contidos

- Construción de nocións espaciais básicas en relación co propio corpo, cos obxectos e coas accións, tanto en repouso coma en movemento.
- Identificación das nocións topográficas básicas no plano.
- Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario...
- Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento.
- Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna.
- Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información.
- Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións.
- Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento.
- Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións.
- Habilidades do pensamento computacional.
- Relacións causa-efecto na manipulación de obxectos.
- Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes.
- Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático.
- Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles.
- Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais.
- Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas.
- Os seres vivos e as súas características.
- A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos.
- Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.
- A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros.
- Relacións de parentesco.
- A escola.
- O barrio e o concello: servizos, características e funcións.
- Valoración de profesións e servizos da comunidade desde unha perspectiva de xénero.
- Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima.
- Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.
- Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
2	SPEAK-MUSIC-ANDO	40

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece relación entre obxectos en función de varios atributos.	TI
CA1.4 - Recoñecer na súa contorna cotiá elementos xeométricos básicos.	Identifica e diferencia formas xeométricas básicas na contorna.	
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	É quen de identificar situacións cotiás onde empregar o corpo e/ou outros materiais para efectuar medidas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes.

UD	Título da UD	Duración
3	3,2,1...DESPEGUE!	40

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	Reconoce e describe os efectos producidos por fenómenos naturais tanto en contextos sociais coma naturais.	TI
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Identifica elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a importancia de facer un uso responsable.	
CA3.4 - Descubrir e recoñecer os elementos máis identificativos do patrimonio natural, tanto da contorna coma da comunidade.	Reconoce os elementos máis identificativos do patrimonio natural e social da súa contorna, e valora a súa importancia.	
CA4.4 - Descubrir as distintas profesións, organizacións e servizos da contorna valorando as súas funcións e a importancia social da súa actividade.	Identifica e valora diferentes profesión, organizacións e servizos.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándooas como sinais de identidade.	Reconoce as principais festas, costumes e tradición propias e aldeas e participa nalgunha delas mostrando interese.	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Reconoce elementos e personaxes do patrimonio cultural galego.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos). - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles. - Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos. - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco. - Valoración de profesións e servizos da comunidade desde unha perspectiva de xénero. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima.

Contidos
- Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
4	DETECTIVES VERDES	80

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece relación entre obxectos en función de varios atributos.	TI
CA2.4 - Expor hipóteses acerca do comportamento de certos elementos ou materiais verificándoos a través da manipulación e da actuación sobre eles.	Propón hipóteses e leva a cabo accións para comprobalas.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coñece situación de risco provocadas pola actuación das persoas no medio natural e rexeitaas, así como as que favorecen no mesmo un desenvolvemento sostible.	
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	Recoñece e describe os efectos producidos por fenómenos naturais tanto en contextos sociais coma naturais.	
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Identifica elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a importancia de facer un uso responsable.	
CA3.5 - Identificar trazos comúns e diferentes entre seres vivos e inertes, así como as súas características máis significativas.	Reconoce as características propias dos seres vivos e dos inertes, e establece comparacións entre eles.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafa. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna.

Contidos

- Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información.
- Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións.
- Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento.
- Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións.
- Habilidades do pensamento computacional.
- Relacións causa-efecto na manipulación de obxectos.
- Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes.
- Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos).
- Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático.
- Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles.
- Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais.
- Os seres vivos e as súas características.
- Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Na área que nos atopamos (DEC) será precisa unha intervención educativa que faga achega de distintas opcións para o acceso aos contidos, que contemple un deseño de ambientes de aprendizaxe ricos en recursos e oportunidades e que potencie a motivación e as metodoloxías activas aproveitando a curiosidade innata do noso alumnado por descubrir e explorar o mundo que o rodea.

As principais ferramentas de traballo para desenvolver axeitadamente os procesos de razoamento lóxico e o método científico serán as nocións matemáticas, espaciais e temporais, a curiosidade, a resolución de retos e busca de solucións e a promoción de actividades manipulativas e sensoriais, sempre contextualizadas, partindo de coñecementos e experiencias previas e respectando os diferentes ritmos de aprendizaxe e a diversidade do alumnado.

O deseño de situacións STEAM que faciliten aplicar habilidades do pensamento computacional se fará dende un enfoque coeducativo e o respecto ás emocións, propias e alleas.

Finalmente, promoveremos actitudes activas de sensibilidade cara o medio ambiente, integrando hábitos de vida sans e sostibles, así como unha perspectiva divulgativa, crítica e afectuosa respecto aos elementos identitarios da propia cultura, fomentando o respecto hacia outras.

Dentro da metodoloxía deste programación destacamos:

- A concepción de unidades didácticas coma proxectos nos que se intentará resolver un problema ou facer un produto social relevante. En todas as unidades, menos na primeira, haberá que levar a cabo actividades de pequenas investigacións e búsqueda de información, deseñar os pasos para chegar á meta definida, difundir o resultado e levar a cabo unha avaliación do proceso.
- Ao longo das actividades empregaremos dinámicas individuais, de parella, grupos ou equipos (fomentando o traballo colaborativo e cooperativo) e de gran grupo.
- Deben estar moi presentes no deseño das actividades os principios do Deseño Universal de Aprendizaxe, ofertando dentro dunha mesma actividade, diferentes maneiras de acceder a información, diferentes xeitos de expresarse, e diferentes maneiras de motivar ao alumnado.

- Para conseguir máis significativade nas aprendizaxes do alumnado empregaremos estratexias que axuden a conseguilo seguindo os principios básicos da neuroeducación no que di que o alumnado ten que sentir interese polo tema para activar as súas conexións neuronais. Isto irá acompañado de actividades que faciliten a capacidade de aprender do noso alumnado tales como rutinas de pensamento, esquemas visuais...
- Nesta programación empregárase un enfoque activo á hora de deseñar as actividades, buscando sempre que as persoas alumnas sexan as protagonistas activas das súas aprendizaxes. Ofreceranse sempre actividades onde se desenvolvan diferentes tipos de habilidades e capacidades. Para acadalo empregaremos unha organización espacial acorde que permita levar a cabo diferentes propostas á vez e que o alumnado teña variedade para realizar. Destacarán os ambientes de aprendizaxe, recunchos, estacións de traballo...
- O traballo con ferramentas tecnolóxicas estará sempre orientado cara o emprego destas como xeradoras de contidos e non transmisoras pasivas de información. O alumno se iniciará no seu emprego de forma transversal pero sempre dende unha maneira responsable, respetando os tempos de uso, minimizando a exposición ás pantallas e empregando recursos acordes a súa idade e estado madurativo.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Materiais impresos: caderno de actividades de Mate+, fichas, contos, revistas, xornais....
Materiais manipulativos: xeoplanos, material sensorial, xogos de costura, regletas, bloques tóxicos, dominós..
Materiais tecnolóxicos: ordenadores, panel digital, tablet...
Material funxible: convencionais e non convencionais
Material de psicomotricidade: aros, pelotas, cordas, zancos...
Instrumentos musicais

O material constitúe un instrumento de primeiro orde no desenvolvemento da tarefa educativa xa que é empregado polo nenos e nenas para levar a cabo a súa actividade, os seus xogos e a súa aprendizaxe.

O material que se empregue nas aulas ou nos espazos da contorna educativa terá unha serie de calidades tales como: resultar interesantes para o alumnado, servir de apoio ás mestras na formulación e consecución de obxectivos, na organización do grupo e temporalización de actividades e sobre todo cumprir determinados requisitos en canto a seguridade, limpeza e manexabilidade.

Segundo a súa procedencia o material poderá ser de tipo comercial, elaborado polos mestres, polos propios nenos ou procedente do entorno natural ou familiar.

Atendendo á súa utilidade débese ter en conta que un mesmo material pode ter variados usos e, polo tanto, contribuír ao desenvolvemento das distintas capacidades dos cativos. Así mesmo, a utilización que pretendamos facer dos recursos materiais non debe obviar a actividade lúdica, proporcionando ricas e variadas posibilidades de xogo, actividade natural da cativada.

Co fin de favorecer a inclusión de todo o alumnado, prestaráselle unha especial atención á accesibilidade do material manipulativo na aula.

Pero ademais dos recursos materiais débense considerar os humanos, contando coa colaboración de tódolos mestres do centro e en especial dos que imparte clase no ciclo de infantil (especialista de inglés, de relixión, de audición e linguaxe, de psicomotricidade, de música e a mestra de apoio á etapa) Ao referirnos ós recursos humanos non debemos obviar tampouco ás familias, resultando imprescindible a súa colaboración para o establecemento de metas educativas comúns entre o contexto familiar e escolar.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Procedementos para a avaliación inicial:

Será necesario realizar unha avaliación inicial do alumnado para determinar os avances e dificultades que poidan aparecer no seu proceso de desenvolvemento. Nesta etapa educativa cada neno/a ten o seu propio ritmo de aprendizaxe, polo que esta avaliación será individualizada e permitirá apoiar ao alumnado naqueles aspectos que máis precise. Esta avaliación atenderá aos diferentes ámbitos de desenvolvemento do alumnado, e cave destacar o factor preventivo da avaliación inicial na atención á diversidade, tanto como medio para a indentificación temperá das necesidades educativas coma para proceder á aplicación das medidas que se consideren necesarias.

Os criterios de cualificación(como imos valorar os aspectos que se avalían):

Nesta etapa a valoración do proceso de aprendizaxe farase de xeito cualitativo tendo en conta os progresos efectuados polas nenas e nenos.

- Coñecer a situación inicial, supostos previos dos que parte toda acción educativa ou avaliación inicial.
- Avaliación formativa: para valorar os progresos e dificultades dos alumnos/as co fin de adaptar a actividade escolar se fose preciso.
- Avaliación final: informaranos sobre a situación desexada á que se quere chegara ao final do proceso educativo co alumnado. Para elo tomaremos como referentes os criterios de avaliación establecidos para cada unha das áreas e os seus mínimos de consecución.

O tanto por cento en todos os aspectos será o mesmo .

Os procedementos para realizar a avaliación serán os seguintes:

- Entrevista inicial cos país/nais ou persoas titoras legais ao comezar o curso escolar.
- Ficha de observación do período de adaptación.
- Observación sistemática e individualizada que permitirá coñecer como asimilan os alumnos/as a súa experiencia educativa e mellorar o proceso.
- Análise das producións das nenas e dos nenos.

Os instrumentos para realizar a avaliación serán os seguintes:

- Ficha elaborada para recoller información directamente dos pais.
- Modelo de ficha para recoller distintos aspectos do período de adaptación.
- Observación directa e análise de todos os traballos que se establezan no día a día (producións plásticas, escritas, musicais...).
- Anecdóticos.
- Boletín informativo trimestral para as familias.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución de criterios para cada materia segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación(sen dificultade, en proceso, con dificultade), de forma que o alumno/a obterá a súa calificación en función do grado de consecución observado pola mestra ou mestre.

Criterios de recuperación:

Este apartado non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Entendidas como o conxunto de medidas, ordinarias e extraordinarias, que teñen por finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes necesidades, características, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, así como á situación social, cultural e de saúde de todo o alumnado, porase especial atención a finalidade preventiva, adaptando a práctica educativa ás características persoais do noso grupo e alumnado, así como aos seus intereses e necesidades, e a consideración da diversidade como un valor, defendendo así un modelo inclusivo que potencie a metodoloxía baseada na diversidade, igualdade de oportunidades, e colaboración e tamén na cultura tecnolóxica e innovadora, aproveitando as posibilidades das TIC para o alumnado (apps para estimulación da linguaxe, razonamento, atención, etc)

Adequaremos sempre a estrutura organizativa do centro e a xestión da aula ás características do noso alumnado NEAE, e levaremos a cabo medidas como:

- Organizar o aula de forma accesible, adequaremos tempos e rutinas en base ás súas necesidades fisiolóxicas, afectivas, de movemento e curriculares.
- Adeuar á programación didáctica, realizarase unha interpretación flexible do currículo axustada ao grupo clase e ao alumnado con NEAE.
- Utilizar metodoloxía colaborativa e cooperativa.
- Adaptar os tempos, instrumentos e procedementos de avaliación, usando os que mellor se adapten ás características de este alumnado.
- Aproveitar as posibilidades das TIC para todo tipo de alumnado utilizando diferentes apps para estimulación da linguaxe, o razonamento e a atención.
- Buscar de maneira continua interactuar co alumnado NEAE, estimulando a súa iniciativa e promovendo o interese por aprender.
- Transmitir a información de maneira clara, concisa e con frases/explicacións curtas.
- Secuenciar as tarefas, incluso con referencias visuais como pictos e axendas.
- Traballar con axudas directas e demostracións (traballo de modelado e imitación).
- Diseñar propostas didácticas seguindo o modelo TEACCH
- Evitar tarefas repetitivas e sen interese para o alumnado, que poden facer aparecer conductas disruptivas, a non ser o caso de aqueles alumnos que polas súas necesidades necesiten facer ese tipo de actividades para reforzar aprendizaxes e aportar seguridade.
- Primar o esforzo e non o resultado, intentando sempre aumentar a autoestima, adoitando un enfoque emocional nas actividades, tanto como medida preventiva da discriminación como medio para a valoración das diferencias.
- Ofrecer propostas onde o alumnado poida participar en base as súas capacidades.
- Ofrecer sempre situacións de éxito, para ir aumentando a dificultade progresivamente.
- Intervir educativamente sempre dende un enfoque multidisciplinar: (titoría, DO, familia ou titores legais, servizos sanitarios, sociais, etc).
- Atención educativa virtual ao alumnado que presente dificultades para asistir ao centro docente por causas xustificadas (videoconferencias por plataformas corporativas, comunicación coa familia por mensaxería ABALAR).

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional	X	X		
ET.2 - Hábitos de control corporal	X			
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social	X		X	

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos				X
ET.5 - Educación para o consumo responsable		X		X
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos	X		X	

Observacións:

No decreto 150/2022 do 8 de Setembro polo que se establece a ordenación e o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia recollese que nesta etapa trataranse como mínimo os contidos anteriormente citados de carácter transversal. Así, pois, a educación en valores será entendida nesta programación dunha maneira transversal, impregnando toda a práctica educativa e aparecendo reflectida en todos os elementos que compoñen o proceso de ensino-aprendizaxe.

Ao longo do curso realizaranse diferentes ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS, atendendo ás conmemoracións marcadas na actual orde de calendario escolar, para potenciar os elementos transversais anteriormente citados.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita de membros da comunidade educativa	Convidarase ás familias do alumnado en varios momentos ao longo do curso para colaborar no desenvolvemento do Proxecto que esteamos traballando.	X	X	X
Contacontos	Ao longo do curso os familiares poderá vir voluntariamente á aula para participar na actividade de "Contacontos en familia". A maiores contaremos con algún contacontos contratado polo centro.	X	X	X
Saídas pola contorna	Faranse saídas de campo para coñecer mellor a nosa contorna e os elementos que a forman.	X	X	X
Saída fin de curso	Actividade lúdica para conmemorar o fin do curso.			X
Obradoiros	As familias xunto co alumnado poderán levar a cabo diferentes obradoiros: cociña, manualidades, disfraces, postais de Nadal...	X	X	X
Proxectos medioambientais	Poderemos participar en proxectos baseados na recuperación e defensa da natureza.		X	X
Conmemoracións e festas	A comunidade educativa poderá planificar e participar en distintas celebracións ao longo do curso (Samaín, Nadal, Día da Paz, Entroido, Letras Galegas, etc)	X	X	X
Actividades de transición a E.P.	Visita ás aulas de primaria, xogos e/ou actividades coas alumnas e alumnos de 1º EP, padriños e madriñas lectores, acto de graduación e despedida de EI, etc			X

Observacións:

Terán carácter de complementarias aquelas actividades didácticas que se realizan co alumnado en horario lectivo e que formando parte da programación, teñen carácter diferenciado polo momento, espazo ou recursos que se empregan. Entre estas atoparíanse, polo tanto, as conmemoracións e outras semellantes.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Grado de consecución por parte do alumnado dos obxectivos programados.
Metodoloxía empregada
Adecuación dos medios empregados.
Adecuación dos procedimentos e instrumentos de avaliación
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Adecuación dos espazos e tempos.
Medidas de atención á diversidade
Adecuación dos traballos a nivel individual.
Clima de traballo na aula
Motivación do alumnado.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Coordinación entre os membros do equipo docente.
Coordinación co resto do profesorado do centro.
Interrelación coas familias do alumnado.
Outros
Inconvintes atopados.

Descrición:

Para avaliar a nosa práctica docente faremos unha valoración por parte de todos os membros do ciclo nas xuntanzas trimestrais e mensuais atendendo aos indicadores de logro indicados. Todos eles teranse en conta para recoller información sobre o proceso posibilitando modificacións e melloras.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

De xeito trimestral revisarase o seguimento e cumprimento das programacións didácticas de aula por parte de cada titoría.

Anualmente a finais de cada curso escolar o equipo de ciclo de Educación Infantil reunirase para facer a avaliación da programación do ciclo así como as propostas de mellora cara ao curso seguinte que quedarán recollidas na Memoria.

9. Outros apartados